

Underläge tydligt vid beslut från Försäkringskassan

Den ideella organisationen SER, social och ekonomisk rättighetsrådgivning har funnits i tio år. Det uppmärksammar man med [en kväll med seminarium, boksläpp och mingel den 1 april](#). SER bildades för att jämna ut maktobalansen som finns mellan enskilda och myndigheter när till exempel socialtjänsten och Försäkringskassan ger avslagsbeslut.

Pia Redlund, du är en av SER:s grundare – hur ser det ut idag jämfört med när SER startade?

– Frågeställningarna är likartade idag: avslag på ekonomiskt bistånd, risk för hemlöshet och boendefrågor. Det vi överraskades av när vi började var bredden och att så många frågor handlar om olika beslut från Försäkringskassan. Det hade vi inte räknat med. På senare år är det många som vill ha råd om återkrav på hundratusentals kronor från Försäkringskassan. Det kan finnas många anledningar till återkraven, men det som är relativt nytt är att om en inte klarar av att återbetala på 12 månader skickas skulden till Kronofogden. Försäkringskassan kan skriva att det är Försäkringskassan som har gjort misstag, men att den enskilda ändå får återkrav. Det är anmärkningsvärt, men Försäkringskassan har i vissa lägen rätt att göra så. För en del rådsökande har vi lyckats bistå så att återkraven avskrivits, vilket förstås är en stor lättnad för de berörda.

Hur har SER:s verksamhet förändrats under de här tio åren?

– Från början hade vi personlig drop-in rådgivning en gång i veckan på cafét i Nya Rågsveds Folkets Hus där erfarna socialarbetare och socionomstudenter gav råd i par. Sen kom covid-19 och SER övergick till mejl och telefonrådgivning en gång i veckan. Numera har vi enbart erfarna socialarbetare som

rådgivare. Vår erfarenhet är att de rådsökandes frågor många gånger är så komplexa att det är svårt för studenter att ge råd, utan att samråda med någon erfaren. Vi bedömde det för tekniskt svårt att ge råd i par per telefon.

Fördelen med mejl och telefonrådgivning är att rådsökande kan [nå SER via hemsidan](#) dygnet runt till skillnad från när de behövde pricka in tiden i Rågsved som bara var två timmar varje vecka. För dem som inte hade SL-kort innebar det också en kostnad att ta sig till Rågsved. En annan fördel med mejl och telefonrådgivning är att vi kan be om dokument, så att rådgivarna är bättre förberedda. Men i vissa lägen vore det bättre att kunna ses personligen. En annan nackdel är att inte alla i SER:s målgrupp har tillgång till internet eller mobiltelefon.

I Socialpolitikens [intervju med dig från 2017](#) pratar du om förskjutningen mellan samhällsansvar och individansvar. Kan vi komma ännu längre, med ännu större ansvar på individen, än där vi är idag?

– Ja, om förslagen om så kallat bidragstak går igenom och att människor som har uppehållstillstånd i Sverige, men inte svenskt medborgarskap måste kvalificera sig för att vara berättigade till olika socialförsäkringar och även till bistånd från socialtjänsten. Det skulle innebära att det offentliga samhället överlåter ansvaret att klara grundläggande behov till individerna och deras eventuella nätverk samt till ideella organisationer som får täcka upp bäst de förmår.

Ser du några positiva förändringar som skett under de tio år ni funnits?

– Jag får hoppas att det finns sådana. Vårt uppdrag i SER är dock att ge rådgivning till rådsökande och för dem som vi möter har det inte blivit enklare.

Ni släpper en bok i samband med att ni uppmärksammar era tio

år. Vad handlar den om?

– Den handlar om varför vi startade SER. Den orättvisa rättvisan för människor med svag ekonomi och fattiga som har rätt att överklaga men inte rätt till ett oberoende juridiskt stöd. De flesta klienter inom socialtjänsten är inte juridiskt kunniga och det gör att många inte vet vad som är juridiskt viktigt att lyfta fram när en får avslag och vill överklaga. Konsekvenserna är att vuxna och barn far illa på ett sätt som står i strid med socialtjänstlagens målsättning.

Vi beskriver hur vi gjorde när vi startade SER. I boken finns också själva rådgivningen i siffror, några exempel på rådgivning och vilka konkreta resultat vi har uppnått.